

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)**

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	051 «Економіка»
освітня програма	«Фінансовий менеджмент»

Київ 2021

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування призначена для вступників освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» освітньою програмою «Фінансовий менеджмент».

Програма фахового вступного випробування базується на нормативних дисциплінах професійного спрямування і складена відповідно до місця та значення дисциплін за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньою програмою бакалавра зі спеціальності 051 «Економіка».

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування, що складається з трьох розділів:

- Економіка підприємства.
- Управління фінансами підприємств.
- Макроекономіка.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ I. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання. Організаційно- економічні умови функціонування підприємств. Основні ознаки підприємства. Теорії підприємства. Види підприємства та їх класифікація. Об'єднання підприємств.

Зовнішнє середовище функціонування підприємства. Ринок та його інфраструктура. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства.

Напрями та види діяльності підприємства.

Фінансовий механізм підприємства та характеристика його основних елементів.

Зміст, принципи, основні етапи та методи планування діяльності підприємства. Систематизація планів підприємства. Оцінювання якості планів підприємства.

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання обсягу продукції. Сутність, показники та методи вимірювання якості та конкурентоспроможності продукції. Стандартизація та сертифікація (оцінка відповідності) продукції.

Зміст та завдання виробничої програми підприємства. Методологічні засади аналізу та планування виробничої програми підприємства. Забезпечення виробничої програми матеріальними ресурсами. Сутність, види та методи обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів.

Сутність та систематизація видів виробничої потужності підприємства. Методи розрахунку виробничої потужності підприємства. Методи аналізу використання виробничої потужності підприємства.

Поняття та систематизація економічних ресурсів підприємства. Поняття та складові ресурсного потенціалу підприємства. Методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства.

Сутність, класифікація, принципи формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття і методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Методи нормування витрат праці.

Система стимулювання праці. Сутність та види заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання оплати праці.

Методологічні засади аналізу та планування чисельності, продуктивності та витрат на оплату праці на підприємстві.

Сутність та класифікація активів підприємства.

Поняття, класифікація та особливості необоротних активів підприємства. Сутність, класифікація, види вартості та особливості відтворення основних засобів. Поняття та види зносу основних засобів. Сутність та методи нарахування амортизації. Сутність та види нематеріальних ресурсів підприємства, методи їх оцінки та амортизації. Методологічні засади аналізу та планування необоротних активів.

Поняття, класифікація та особливості оборотних активів підприємства та окремих їх складових. Сутність і методика оцінки виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства. Методологічні засади аналізу та планування оборотних активів підприємства.

Фінансові ресурси підприємства: сутність, класифікація, джерела формування. Сутність та класифікація капіталу підприємства. Власний та позиковий капітал підприємства: сутність, класифікація, особливості.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу. Поняття «вартість капіталу» підприємства та методи її оцінки. Методологічні засади аналізу та планування капіталу підприємства.

Сутність понять витрати, поточні й капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції. Класифікація поточних витрат. Показники собівартості продукції. Поняття та методи калькулювання продукції підприємства. Методологічні засади аналізу та планування поточних витрат підприємства.

Доходи підприємства: сутність та класифікація. Особливості та механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Методи ціноутворення.

Методологічні засади аналізу та планування доходів підприємства.

Поняття і класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та механізм формування прибутку підприємства. Методологічні засади аналізу та планування прибутку підприємства. Резерви зростання прибутку підприємства. Використання чистого прибутку підприємства.

Сутність, види та методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Систематизація факторів, що її визначають. Методи оцінки поточної та стратегічної конкурентоспроможності підприємства.

Фінансово-майновий стану підприємства: сутність та види. Поняття й методи оцінки окремих елементів фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства. Інтегральне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття ефекту діяльності підприємства та характеристика його видів. Методологічні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Розвиток концепції оцінювання результатів здобутків підприємства. Поняття ефективності, результативності та економічності.

Поняття «розвиток», його роль, місце і значення в господарській діяльності. Видова класифікація процесів розвитку. Концепції та моделі розвитку підприємств. Основні організаційні форми розвитку (трансформації) підприємства. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.

Сутність та методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.

Сутність і фази розгортання кризи. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ у його діяльності. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Санація: цілі та форми проведення. Класифікація санаційних заходів.

Розділ II. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Сутність, мета, завдання, принципи та функції управління фінансами підприємств. Ключові показники фінансової діяльності. Характеристика системи державного, ринкового та внутрішнього механізму регулювання фінансової діяльності підприємства. Склад та характеристика основних механізмів зовнішньої підтримки фінансової діяльності підприємств. Система основних методів управління фінансами підприємств.

Склад основних систем управління фінансами (організаційного забезпечення, інформаційного забезпечення, фінансового аналізу, фінансового планування, внутрішнього фінансового контролю та фінансового контролінгу), їх взаємозв'язок.

Сутність, принципи, задачі, етапи, особливості управління активами та окремими їх видами (операційні необоротні, оборотні, запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти) на підприємстві.

Система основних показників, що використовується в процесі аналізу активів та окремих їх видів.

Методи планування та оптимізації активів та окремих їх видів.

Характеристика політики формування оборотних активів підприємства. Характеристика кредитної політики підприємства. Характеристика політики фінансування оборотних активів підприємства.

Сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність, завдання, методи аналізу стану управління інвестиціями підприємства. Характеристика інвестиційна політика підприємства.

Управління реальними інвестиціями підприємства. Види реальних інвестиційних проектів та вимоги до їх розробки. Вартість інвестиційного проекту. Особливості оцінки взаємовиключних інвестиційних проектів. Формування програми реальних інвестицій підприємства. Оцінювання інвестиційних проектів з врахуванням фактору ризику.

Управління фінансовими інвестиціями підприємства. Види фінансових інструментів інвестування. Моделі оцінки вартості окремих фінансових інструментів інвестування. Формування портфелю фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.

Сутність, принципи, задачі, етапи, особливості управління капіталом та окремими їх видами на підприємстві (власним, позиковим, банківським кредитом, фінансовим лізингом, товарним кредитом, поточними зобов'язаннями за розрахунками).

Система основних показників, що використовується в процесі аналізу капіталу та окремих його видів.

Методи планування та оптимізації капіталу та окремих його видів.

Концепція та методи визначення вартості капіталу.

Управління формуванням прибутку на основі операційного левериджу. Амортизаційна політика підприємства та оцінка її ефективності.

Управління грошовими потоками підприємства. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків. Політика управління грошовими потоками, її сутність, типи та етапи.

Основні напрями оптимізації грошових потоків. Методи та інструменти збалансування окремих видів дефіцитного та надлишкового грошових потоків. Система заходів забезпечення максимізації чистого грошового потоку підприємства.

Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства: види та методи. Планування цільової суми чистого грошового потоку підприємства. Система платіжних календарів підприємства. Форми

контролю за станом грошового обороту підприємства.

Сутність та класифікація фінансових ризиків підприємства. Сутність, завдання та принципи управління фінансовими ризиками підприємства. Політика управління фінансовими ризиками: зміст та порядок розроблення.

Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства та формування їх портфеля. Методи оцінки рівня фінансових ризиків. Оцінка можливостей зниження попередньо визначеного рівня фінансових ризиків.

Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності («матриця рішень», функція корисності Неймана-Монгерштерна, за критеріями Вальда, Гурвіца, Сєвіджа).

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Методи запобігання ризиків, критерії їх вибору. Методи лімітування концентрації ризику в фінансовій діяльності підприємства. Методи хеджування. Диверсифікація як ефективний механізм зниження загального рівня ризиків. Розподіл ризику серед партнерів по фінансових операціях. Внутрішнє страхування фінансових ризиків.

Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види, форми та оцінка ефективності.

Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств. Сутність, завдання, принципи та основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством. Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання. Система методів та показників експрес-діагностики фінансової кризи. Система фундаментальної діагностики фінансової кризи. Ідентифікація параметрів фінансової кризи при її настанні.

Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства (оперативний, тактичний, стратегічний), їх методи та інструменти.

Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Реструктуризація заборгованості підприємства, її основні форми та умови здійснення. Реорганізація підприємств, її основні форми та фінансові умови здійснення.

Розділ III. МАКРОЕКОНОМІКА

Мета, завдання, предмет та функції макроекономіки. Взаємодія макроекономічних суб'єктів. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Позитивна та нормативна макроекономіка. Методи макроекономічних досліджень. Макроекономічне моделювання, його екзогенні та ендогенні змінні моделі. Класифікація макроекономічних моделей. Становлення та розвиток макроекономіки.

Економічний кругообіг у ринковій економічній системі. Методологічні принципи побудови Система національних рахунків: принципи побудови та основні категорії (додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки). Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний дохід (ВНД). Методи обчислення ВВП. Чистий внутрішній продукт (ЧВП) та чистий національний дохід (ЧНД). Валовий національний наявний дохід (ВННД). Обчислення реальних обсягів виробництва. Номінальний та реальний ВВП. Індекс цін та дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут.

Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Цінові фактори, які впливають на сукупний попит. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори впливу на сукупний попит. Сукупна пропозиція (AS) її короткострокова та довгострокова крива. Чинники впливу на сукупну пропозицію. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги у моделі AD - AS.

Споживання як функція доходу кінцевого використання. Кейнсіанська концепція споживання. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Взаємозв'язок споживання і заощадження. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Парадокс ощадливості. Інвестиції як компонент сукупних витрат. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна процентна ставка. Автономні та індуковані інвестиції. Сутність мультиплікатора.

Рівновага економічних систем та механізм її забезпечення. Неокласична модель макроекономічної рівноваги: взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій. Кейнсіанська модель рівноваги товарного ринку «витрати – випуск» («кейнсіанський хрест»). Заплановані та фактичні витрати. Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Поєднання рівноваги на товарному та фінансовому ринках. Інвестиційна пастка.

Поєднання рівноваги на товарному та грошовому ринках. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM. Ліквідна пастка. Умови загальної рівноваги на ринках товарів та послуг, фінансів, грошей та цінних паперів. Економічний зміст рівноваги національного ринку у моделі IS-LM. Аналіз руху по кривих та переміщення кривих у моделі IS-LM. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної та фіскальної політики.

Зміст фіскальної політики. Цілі та інструменти фіскальної політики. Функції податків. Прямі та непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Крива Лаффера і визначення межі оподаткування. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика.

Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні стабілізатори фіскальної сфери. Прогресивна шкала оподаткування. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор. Фіскальна політика та державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та економічні наслідки. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій та тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом.

Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації економіки. Попит на гроші та фактори, що його визначають. Механізм функціонування грошового ринку. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики. Інструменти монетарної політики: зміна облікової ставки, зміна обов'язкових банківських резервів, операції на відкритому ринку. Цілі та типи монетарної політики. Трансмисійний механізм монетарної політики. Відображення впливу стимулюючої та стримуючої монетарної політик у моделі LM. Координація монетарної та фіскальної політики у моделі IS-LM. Механізм створення грошей банками. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Державне антициклічне регулювання. Сутність та чинники економічного зростання. Модель економічного зростання Харрода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Вплив демографічних процесів та технологічного прогресу на економічне зростання. Державне регулювання економічного зростання.

Інфляція: сутність та методи вимірювання. Класифікація інфляції. Інфляції попиту у моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Інфляція витрат (пропозиції) та її моделювання у моделі AD-AS. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційний податок та сеньйораж. Антиінфляційна політика держави.

Види безробіття. Кейнсіанське пояснення безробіття. Неокласичні пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон та крива Оукена. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості.

Інструменти зовнішньоторговельної політики. Платіжний баланс та його структура. Валютний курс та чинники, що його визначають. Види

валютних курсів. Режими валютного регулювання: фіксований та плаваючий валютний курс. Модель IS-LM для відкритої економіки (модель Манделла-Флемінга). Міжнародний рух капіталу та його наслідки у моделі Манделла-Флемінга. Модель Манделла-Флемінга при плаваючому та фіксованому валютному курсі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу I. Економіка підприємства

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 792 с.
2. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак [та ін.] ; заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Вид. 4-те, перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2009. - 816 с.
3. Економіка підприємства : підручник / І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк [та ін.] ; за заг. ред. Н.М. Ушакової. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.
4. Фінанси підприємства : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк [та ін.]. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 491 с.
5. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна – Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.

До розділу II. Управління фінансами підприємств

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 792 с.
2. Бланк І.А. Основы финансового менеджмента. – Т. 1 / И.А. Бланк – К.: Эльга: Ника-Центр, 2011. -674 с.
3. Бланк І.А. Основы финансового менеджмента. – Т. 2 / И.А. Бланк – К.: Эльга: Ника-Центр, 2011. -674 с.
4. Джеймс К. Ван Хорн, Джон, М. Вахович, мл. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. — М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2010. – 1232 с.
5. Фінансовий менеджмент : підручник / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. - 438 с.

До розділу III. Макроекономіка

1. Гронтковська Г. Є., Косік А. Ф. Макроекономіка / Г.Є. Гронтковська, А.Ф. Косік. – К: ЦНЛ, 2017. – 672 с.
2. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч.посіб./ В.Д.Лагутін, Л.І.Пронкіна. – К.:Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012.- 268 с.

3. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Макроекономіка: Пер. з англ. С. М. Панчишина. – Львів.: Просвіта, 1998.
4. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т. Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] – К.: КНЕУ, 2016. –246 с.
5. Макроекономіка / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л.О.; за ред. Базилевича В. Д. – К.: Знання, 2008. – 851 с.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок згідно з вимогами програми вступного фахового випробування.

2. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання

- Рівень знань оцінюється за 200-баловою шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Особи, які отримали менше ніж 100 балів, до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.